

***Εξιστορώντας την ερωτική και συζυγική ζωή του Λέοντος ΣΤ΄:
συσκοτίσεις και συγκαλύψεις από τους αφηγητές της***

Οι αισθηματικές και γαμήλιες περιπέτειες του Λέοντος ΣΤ΄ απασχόλησαν τη βυζαντινή αυλή επί σειρά ετών και προκάλεσαν ρήξη στις σχέσεις της πολιτείας με την Εκκλησία, δίνοντας τη δυνατότητα στην Αγία Έδρα να παρέμβει ως αυθεντία σε ζητήματα της Κωνσταντινούπολης. Από την άλλη πλευρά, ήγειραν επιστημονικές συζητήσεις μεταξύ των βυζαντινολόγων κατά την πολύπλευρη προσέγγιση του θέματος της τεταρτογαμίας.

Η όλη υπόθεση είχε ποικίλα επακόλουθα στη συγχρονία της, αλλά και κατά τη νεότερη εποχή η έρευνα αναζητά ακόμη απαντήσεις σε ανοικτά ζητήματα. Η αμφιταλάντευση και συχνά αμηχανία των επιστημόνων οφείλεται εν μέρει σε μείζονα θέματα που προκάλεσε ή αντιμετώπισε ο ίδιος ο αυτοκράτορας, επιθυμώντας αφενός να εξασφαλίσει άρρενα διάδοχο για τον θρόνο και αφετέρου να απολαύσει, με νόμιμο τρόπο, των έρωτά του για μία εκ των συζύγων του. Εξαιτίας μιας σειράς αλυσιτελών ενεργειών του, σε ορισμένες από τις οποίες εξαναγκάστηκε να συναινέσει, ενεπλάκη σε μία δίνη, χωρίς να είναι δυνατόν να αποδεσμευθεί αλώβητος.

Όμως οι συγγραφείς που εξιστόρησαν τη βασιλεία του Λέοντος, για λόγους που σχετίζονται με το κλέος και τη φήμη της μακεδονικής δυναστείας, απέκρυψαν γεγονότα, άλλα συσκοτίσαν, ενώ σε άλλα, τέλος, παραποίησαν ή συγκαλύψαν ουσιώδη στοιχεία.

Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης θα παρουσιαστούν αδιαφανή και παραπλανητικά σημεία των αφηγήσεων των τεσσάρων γάμων του Λέοντος ΣΤ΄, ιδιαίτερα μάλιστα του πρώτου γάμου του με τη Θεοφανώ και της ερωτικής σχέσης του με τη Ζωή Ζαούτζη. Προκειμένου να επιχειρηθεί η σκιαγράφηση της ιστορικής αλήθειας θα προηγηθεί η απόπειρα αιτιολόγησης της εσκεμμένης αοριστίας, ελλειπτικότητας και ασάφειας με την οποία οι εντολοδόχοι του Κωνσταντίνου Ζ΄, αφηγήθηκαν την ερωτική ζωή του παππού του εντολέα τους.

Ειδικότερα, όσον αφορά τη Θεοφανώ, καθώς ιστορικοί και χρονογράφοι είναι φειδωλοί στις πληροφορίες για τη ζωή της και οι αναφορές στον γάμο και στην κοινή ζωή της με τον αυτοκράτορα είναι πενιχρές, θα γίνει απόπειρα να συμπληρωθούν τα κενά από δύο αγιολογικά κείμενα, τον Βίο της αγίας Θεοφανούς και τον Βίο του πατριάρχη Ευθυμίου. Με δεδομένα τα προβλήματα που προκαλεί στον ιστορικό το συγκεκριμένο κειμενικό είδος, θα συζητηθεί η ορθότητα ή η αληθοφάνεια των πληροφοριών, που παρέχει κυρίως το κείμενο του Βίου της Θεοφανούς και δευτερευόντως εκείνο του πατριάρχη.

Στην περίπτωση της Ζωής Ζαούτζη, παρά το γεγονός ότι η ηρωίδα του δεύτερου αυτοκρατορικού γάμου υπήρξε κυρίαρχο πρόσωπο στη ζωή του Λέοντος, τούτο δεν αποτυπώνεται με ενάργεια από τους συγγραφείς, στο πλαίσιο πάντα της σκίασης των γαμήλιων περιπετειών του ηγεμόνα αλλά και της ιστορίας της οικογένειάς της και του ακριβούς ρόλου που μέλη της διαδραμάτισαν στις πολιτικές εξελίξεις.

Και για τον δεύτερο γάμο του Λέοντος ΣΤ΄, την επισφράγιση ενός δεσμού, ο οποίος επί έτη εμποδίστηκε λόγω πολιτικών σκοπιμοτήτων και προσωπικών επιλογών του Βασιλείου Α΄, οι πηγές δεν είναι ιδιαίτερα διαφωτιστικές, γι' αυτό θα επιχειρηθεί η ανασύσταση της πορείας της ερωτικής σχέσης του νεαρού Λέοντος ΣΤ΄ με τη Ζαούτζαινα, από τη γένεση και την ενδυνάμωσή της έως την ευτυχή κατάληξη στο γάμο και την άωρη λήξη του με τον θάνατο της Ζωής. Παράλληλα θα αναδειχθεί ο σημαίνων ρόλος αυτής της σχέσης ζωής του αυτοκράτορα στην επιβίωση της μακεδονικής δυναστείας.

Οι τρίτος και τέταρτος γάμοι είχαν τη δική τους ιστορία, ωστόσο οι συγγραφείς σε εκείνον, με την Ευδοκία Βαϊανή δεν αφιέρωσαν παρά ελάχιστες γραμμές στα κείμενά τους. Ο τέταρτος υπήρξε αντικείμενο ενασχόλησής τους στο μέτρο που αφορούσε στη νομιμοποίηση του διαδόχου και την απαλοιφή του άγους που υπήρχε κίνδυνος να συνοδεύει τόσο τον ίδιο τον Κωνσταντίνο Ζ΄ όσο και τη δυναστεία στο σύνολό της.

Λέξεις-κλειδιά: τεταρτογαμία, αισθηματικές περιπέτειες, μακεδονική δυναστεία - Λέων ΣΤ΄ - φιλομακεδονική γραμματεία

Recounting the love and married life of Leo VI: obfuscations and cover-ups

by its narrators

The emotional and marital adventures of Leo VI preoccupied the Byzantine court for many years and caused a rupture in relations between the state and the Church, enabling the Holy See to intervene as an authority in Constantinople. On the other hand, they raised scientific debates among Byzantine scholars in their multifaceted approach to the issue of tetragamy.

The matter had a variety of aftermaths in its contemporaneity, but even in modern times research is still seeking answers to open questions. The ambivalence and often perplexity of scholars is partly due to major issues raised or confronted by the emperor himself, wishing both to secure a male heir to the throne and to enjoy, in a legitimate manner, his love for one of his wives. Because of a series of wrongful actions, to some of which he was forced to consent, he was caught up in a whirlpool, unable to extricate himself unscathed.

But the writers who narrated the reign of Leo, for reasons related to the prestige and reputation of the Macedonian dynasty, concealed facts, obscured some, and in others, finally, falsified or concealed essential elements.

In the context of this presentation opaque and misleading aspects of the narratives of the four marriages of Leo VI will be presented, especially his first marriage to Theophano and his love affair with Zoe Zaoutzi. In order to attempt to outline the historical truth, an effort will be preceded to justify the deliberate vagueness, incompleteness and ambiguity with which the representatives of Constantine VII narrated the love life of their principal's grandfather

In particular, regarding Theophano, since historians and chronographers are sparing in their information about her life and references to her marriage and common life with the emperor are scanty, an attempt will be made to fill the gaps from two hagiographical texts, the Life of Saint Theophano and the Life of Patriarch Euthymius. Given the problems that this particular textual genre poses for the historian, the

accuracy or plausibility of the information provided by the text of the Life of Theophano and, to a lesser extent, that of the patriarch will be discussed.

In the case of Zoe Zaoutzi, despite the fact that the heroine of the second imperial marriage was a dominant figure in Leo's life, this is not accurately portrayed by the authors, always in the context of the shading of the ruler's wedding adventures, but also of the history of her family and the precise role that its members played in political developments.

And for Leo VI's second marriage, the sealing of a bond that for years was blocked by political expediency and the personal choices of Basil I, the sources are not particularly illuminating. Therefore, an attempt will be made to reconstruct the course of the young Leo VI's love affair with Zautzaina, from its genesis and strengthening to its happy ending in marriage and its untimely termination with the death of Zoe. At the same time, the important role of this life relationship of the emperor in the survival of the Macedonian dynasty will be highlighted.

The third and fourth marriages had their own history, yet the authors devoted only a few lines to this one, with Eudokia Baiani, in their texts. The fourth was the object of their preoccupation in so far as it concerned the legitimisation of the heir and the removal of the sainthood which was in danger of accompanying both Constantine VII himself and the dynasty as a whole.

Key words: tetragamy, marital adventures, Leo VI, Macedonian dynasty, pro-Macedonian literature